

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmma Totivs Theologiae S. Thomae Aqvinatis, Doctoris Angelici Ordinis Prædicatorum

Secvndæ Secvndæ Partis Volumen Tertium

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Romae, 1619

Vtrum humilitas sit virtus? 1

urn:nbn:de:hbz:466:1-38803

De speciebus modestia, & primò de humilitate, in sex articulos diuisa.

Postea considerandum est de speciebus modestia. Et primo, de humilitate, & superbia, quæ ei opponitur. Secundo, de studiofitate, & curiositate sibi opposita. Tertio, de modestia, secundum quod est in verbis, vel in factis. Quarto, de modestia, secundum quod est circa exteriorem cultum.

- ¶ Circa humilitatem quærentur sex.
- ¶ Primo, virum humilitas sit virtus?
- ¶ Secundo, virum consistat in appetitu, vel in iudicio rationis?
- ¶ Tertio, virum aliquis per humilitatem se debeat omnibus subijcere?
- ¶ Quarto, virum sit pars modestia, vel temperantia?
- ¶ Quinto, de comparatione eius ad alias virtutes.
- ¶ Sexto, de gradibus humilitatis.

ARTIC. I.

Virum humilitas sit virtus?

Ad primum sic proceditur. Videtur, quod humilitas non sit virtus. Virtus enim importat rationem boni. Sed humilitas videtur importare rationem mali pœnalis, secundum illud Psal. 104. Humiliauerunt in compedibus pedes eius. Ergo humilitas non est virtus.

¶ 2 Præterea, Virtus & vitium opponuntur. Sed humilitas quandoque sonat in vitium. Dicitur enim Eccl. 19. Est qui nequiter se humiliat. Ergo humilitas non est virtus.

¶ 3 Præterea, Nulla virtus opponitur alij virtuti. Sed humilitas videtur opponi virtuti magnanimitatis, quæ tendit in magna: humilitas autem ipsa refugit. Ergo videtur quod humilitas non sit virtus.

¶ 4 Præterea, Virtus est dispositio perfecti, vt dicitur in 7. * Phys. Sed humilitas videtur esse imperfecta.

778
Su 9. 100
ar. 2. cor.
& infra
presenti
9. ar. 2. et
4. co.

tex. 17. et
18. 10. 2.

torum. Vnde & Deo non conuenit humiliari, quia, nulli subijci potest. Ergo videtur quod humilitas non sit virtus.

¶ 5. Præterea, Omnis virtus moralis est circa actiones, & passiones, vt dicitur in 2. * Ethicor. Sed humilitas non connumeratur à Philosopho inter virtutes, quæ sunt circa passiones: nec etiam continetur sub iustitia, quæ est circa actiones. Ergo videtur quod non sit virtus.

Ho. 8. in Lucam à med. illius, t. 3. SED contra est, quod Origenes * dicit, exponens illud Luca 1. Respexit humilitatem ancillæ suæ, Propterea in scripturis vna de virtutibus humilitas prædicatur. Ait quippe Saluator, Discite à me, quia mitis sum, & humilis corde.

RESPONDEO dicendum, quod sicut supra dictum * est, cum de passionibus ageretur, bonum arduum habet aliquid vnde attrahit appetitum, scilicet ipsam rationem boni: & habet aliquid retrahens, scilicet ipsam difficultatem adipiscendi: secundum quorum primum insurgit motus spei; & secundum aliud motus desperationis. Dictum est autem * supra, quod circa motus appetitiuos, qui se habent per modum impulsions, oportet esse virtutem moralem moderantem, & refranantem. Circa illos autem qui se habent per modum retractionis, & resiliens, ex parte appetitus oportet esse virtutem moralem firmantem, & impellentem. Et idem circa appetitum boni ardui necessaria est duplex virtus. Vna quidem, quæ temperet, & refrænet animum, ne immoderate prædat in excelsa: & hoc pertinet ad virtutem humilitatis. Alia verò quæ firmet animum contra desperationem, & impellat ipsum ad prosecutionem magnitudinis, secundum rationem rectam: & hæc est magnanimitas. Et sic patet, quod humilitas est quædam virtus.

Ad primum ergo dicendum, quod sicut Hieron. * dicit in lib. Etymolog. humilis dicitur quasi humi adcliuis, id est, imis inherens. Quod quidem contingit ad-

duplīciter. Vno modo, ex principio extrinsecō, puta cum aliquis ab alio deiecitur : & sic humilitas est pēna. Alio modo, à principio intrinsecō. Et hoc potest fieri quandoque quidem bene : puta cū aliquis considerans suum defectum, tenet se in infimis secundum suum modum, sicut Abraham dixit ad Dominum, Genes. 18. Loquar ad Dominum meum cū sim pulvis, & cinis. Et hoc modo humilitas ponitur virtus. Quandoque autem potest fieri male : puta cū homo honorem suum non intelligens, comparat se iumentis insipientibus, & similis sic illis.

Ad secundum dicendum, quod sicut dictum * est, *In sol. ad* humilitas secundum quod est virtus, in sui ratione *1. argu.* importat quādam laudabilem deiectionem in ima. *prac.* Hoc autem quandoque fit solum secundum signa exteriora secundum fictionem. Vnde hæc est falsa humilitas, de qua Augustinus dicit in quadam epistola, quod est magna superbia : quia scilicet videtur tendere ad excellentiam gloriæ. Quandoque autem fit secundum interiorem motum animæ. Et secundum hoc humilitas proprie ponitur virtus : quia virtus non consistit in exterioribus, sed principaliter in interiori electione mentis : ut patet per Philosophum in lib. Ethicor. *

Ad tertium dicendum, quod humilitas reprimit appetitum, ne tendat in magna præter rationem rectam. Magnanimitas autem animum ad magna impellit secundum rationem rectam. Vnde patet quod magnanimitas non opponitur humilitati, sed conveniunt in hoc, quod utraque est secundum rationem rectam. *l. 2. c. 5. a me 10. 5.*

Ad quartum dicendum, quod perfectum dicitur aliquid duplīciter. Vno modo simpliciter : in quo scilicet nullus defectus inuenitur, nec secundum suam naturam, nec per respectum ad aliquid aliud. Et sic solus Deus est perfectus : cui secundum naturam divinam non competit humilitas, sed solum secundum naturam assumptam. Alio modo potest dici aliquid

quid perfectum secundum quid, puta secundum suam naturam, aut statum, aut tempus. Et hoc modo homo virtuosus est perfectus: cuius tamen perfectio in comparatione ad Deum deficiens inuenitur, secundum illud Isaiæ 40. Omnes gentes quasi non sint, sic sunt coram eo. Et sic cuilibet homini potest conuenire humilitas.

Ad quintum dicendum, quod Philosophus intendebat agere de virtutibus, secundum quod ordinantur ad vitam ciuilem, in qua subiectio vnius hominis ad alterum, secundum legis ordinem determinatur: & ideo continetur sub iustitia legali. Humilitas autem, secundum quod est specialis virtus, præcipue respicit subiectionem hominis ad Deum, propter quem etiam alijs humiliando se subijcit.

ARTIC. II.

779
Inf. a. 6.
cor. 9.
165. a. 3.
ad 2.

6. 18. in
prin.

11. 31. in
me. 10. 6.

Vtrum humilitas consistat circa appetitum?
Ad secundum sic proceditur. Videtur, quod humilitas non consistat circa appetitum, sed magis circa iudicium rationis. Humilitas enim superbi opponitur. Sed superbia maximè consistit in his que pertinent ad cognitionem. Dicit enim Gregorius 14. Moral. * quod superbia cordis cum exterius vique ad corpus extenditur, prius per oculos iudicatur. *Vnde dicitur in Psal. 130. dicitur, Domine, non est exaltatum cor meum, neque elati sunt oculi mei. Oculi autem maximè deseruntur cognitioni. Ergo videtur, quod humilitas maximè sit circa cognitionem, per quam de se aliquis æstimat parua.*

¶ 2. Præterea, Aug. dicit in lib. * de Virgin. quod humilitas penè tota disciplina Christiana est. *ergo quod in disciplina Christiana continetur, pertinet ad humilitatem. Sed in disciplina Christiana continetur, quod pertinet ad appetendum meliora, secundum illud 1. ad Cor. 12. Amulamini charismata meliora. Ergo ad humilitatem non pertinet reprimere appetitum ad meliora, sed magis æstimationem.*

¶ 3. Præterea, Ad eandem virtutem pertinet re-